

ESIOPETUKSEN PAIKALLISEN OPETUSSUUNNITELMAN LUONNOS-OSA KOSKIEN LIIKUNNALLISEN ELÄMÄNTAVAN EDISTÄMISTÄ

Opetushallitus päivitti esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet vastaamaan perusopetuslain 2 §:n velvoitetta edistää liikunnallista elämäntapaa.

Opetushallitus antoi 17.12.2025 muutosmääräyksen OPH-7885-2025 esiopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin.

Muutokset astuvat voimaan 1.8.2026.

OPH:n määräys edellyttää opetuksen järjestäjää tekemään tarvittavat muutokset paikalliseen esiopetuksen opetussuunnitelmaan.

Muutosmääräys sekä esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden muutokset ovat luettavissa osoitteessa <https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/maaraykset/10025287>

Esiopetussuunnitelman perusteiden muutokset liikunnallisen elämäntavan edistämiseen

Esiopetussuunnitelman paikallisten osuuksien muutokset

~~Teksti, joka on päätetty perusteista muutettu tai paikallisesti päätettävistä asioista päätetty poistaa~~

Luku 1.2.

Paikallinen osuus

Paimion kaupungin esiopetussuunnitelma on laadittu keväällä 2025 työryhmässä, johon on kuulunut kaupungin ja yksityisen varhaiskasvatuksen esiopetuksen edustajia. Esiopetuksen opetussuunnitelma on laadittu koko kaupungin yhteiseksi opetussuunnitelmaksi. yhteistyössä kaupungin ja kaupungissa toimivien yksityisten palveluntuottajien kesken.

Koulutuslautakunta hyväksyy paikallisen opetussuunnitelman, ja esiopetusyksikön johtaja vastaa siitä, että esiopetus toteutuu esiopetussuunnitelman perusteiden ja paikallisten periaatteiden mukaisesti.

Yksikkökohtaiset esiopetuksen lukuvuosisuunnitelmat laaditaan täydentämään Paimion kaupungin esiopetussuunnitelmaa.

Paimiossa suomenkielistä esiopetusta järjestetään päiväkotien yhteydessä kunnallisena palveluna tai ostopalveluna yksityisten palveluntuottajien tuottamana. Ruotsinkielinen esiopetus ostetaan muista kunnista tai yksityisiltä palveluntuottajilta. Paikallisen esiopetussuunnitelman on laatinut keväällä 2025 työryhmä, johon on kuulunut kaupungin ja yksityisen puolen edustajia.

Luku 2.1.

2.1. Esiopetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet

Kappale 6:

Perusopetuslain mukaan esiopetuksen tavoitteena on osaltaan tukea lasten kasvua ihmisyyteen ja eettisesti vastuukykyiseen yhteiskunnan jäsenyyteen sekä antaa heille elämässä tarpeellisia tietoja, taitoja ja edistää liikunnallista elämäntapaa. Laissa säädetään, että esiopetuksen tavoitteena on osana varhaiskasvatusta

parantaa lasten oppimisedellytyksiä. Esiopetuksella on myös sivistystehtävä ja tasa-arvoisuuden edistämisen tehtävä ja opetuksen tulee turvata riittävä yhdenvertaisuus koko maassa. Opetuksen ja kasvatuksen tarkemmista tavoitteista säädetään valtioneuvoston asetuksessa.

Luku 2.2.

2.2 Esiopetuksen tehtävä osana oppimisen polkua

Esiopetuksessa seurataan ja tuetaan kunkin lapsen fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista kehitystä sekä hänen tietojensa ja taitojensa kehittymistä. Tavoitteena on samalla pyrkiä ennaltaehkäisemään mahdollisesti ilmeneviä vaikeuksia. Lapsen minäkäsitys vahvistuu arvostavan vuorovaikutuksen, monipuolisten oppimiskokemusten sekä kannustavan palautteen avulla. Esiopetuksen aikana lapset tutustuvat lähiympäristöön, sen ihmisiin ja luontoon sekä näiden moninaisuuteen. Leikillä ja mielikuvituksen käytöllä on tärkeä merkitys lasten myönteisen kehityksen sekä uusien tietojen ja taitojen opetteluun kannalta.

Fyysisellä aktiivisuudella on myönteisiä vaikutuksia lasten oppimiseen ja kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin.

Esiopetus tarjoaa lapsille tilaisuuksia vuorovaikutukseen, ilmaisun eri muotoihin, **liikkumiseen** ja uusiin kokemuksiin. Lasten mielenkiinnon kohteisiin tutustutaan yhdessä erilaisissa oppimisympäristöissä. Näin lapsille avautuu mahdollisuuksia ystävyteen, oppimisen iloon ja uusiin kiinnostuksen kohteisiin

luku 2.3.

2.3. Arvoperusta

kappale 4:

Jokaisella lapsella on oikeus hyvään opetukseen. Kannustava palaute ja oikeudenmukainen kohtelu kuuluvat hyvään esiopetukseen. Lapsilla on oikeus ilmaista itseään ja ajatuksiaan, käsitellä tunteita ja ristiriitoja sekä kokeilla ja opetella uusia asioita. Esiopetus tukee lasten kykyä ymmärtää arvoja, **ohjaa lapsia terveyttä, hyvinvointia ja liikunnallisuutta edistäviin elämäntapoihin** sekä tarjoaa lapsille mahdollisuuksia kehittää tunnetaitojaan, eettistä ajatteluaan ja kauneudentajuun.

luku 2.5.

2.5. Laaja-alainen osaaminen esiopetuksessa

kappale 3:

Laaja-alaisen osaamisen kehittyminen edistää lasten kasvua yksilöinä ja yhteisönsä jäseninä. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet tukevat heidän valmiuttaan suuntautua elinikäisen oppimisen polulle ja luovat pohjaa kestävän **ja liikunnallisen elämäntavan** omaksumiselle. Esiopetuksessa painopisteenä ovat kestävän elämäntavan sosiaaliset ja kulttuuriset näkökulmat. Lasten laaja-alaisen osaamisen kehittymiseen vaikuttaa opeteltavia tietosisältöjä enemmän se, miten esiopetuksessa työskennellään, millaisiksi oppimisympäristöt rakennetaan sekä miten lasten oppimista ja hyvinvointia tuetaan.

2.5.3. Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (003)

Itsestä huolehtiminen, terveyden ja turvallisuuden sekä arjen teknologian hallintaan liittyvät taidot ovat tärkeitä kaikille. Kyse on yksilön hyvinvoinnista sekä kestävään ja **liikunnalliseen elämäntapaan** sitoutumisesta. Esiopetuksen tehtävä on vahvistaa lasten hyvinvointiin liittyviä taitoja sekä ohjata heitä tekemään kestävän **ja liikunnallisen elämäntavan** mukaisia valintoja. Esiopetuksessa tuetaan lasten myönteistä suhtautumista tulevaisuuteen.

Esiopetuksessa lapsia ohjataan edellytystensä mukaan huolehtimaan itsestään, toisista, omista tavaroista ja yhteisestä ympäristöstä. Opetuksessa ja yhteistyössä huoltajien kanssa käsitellään lasten arkielämän rytmiä sekä ruokailun, **liikkumisen** ja levon merkitystä. Erityisesti kiinnitetään huomiota monipuoliseen ja riittävään **liikkumiseen** lasten hyvinvoinnin ja oppimisen edellytyksenä. Lasten kanssa pohditaan heidän hyvää oloaan edistäviä ja haittaavia tekijöitä ja **heille tarjotaan kokemuksia liikkumisen ilosta**. Lapsia ohjataan toimimaan turvallisesti lähiliikenteessä. Heitä ohjataan pyytämään ja hakemaan apua tarvittaessa. Lasten kanssa kokeillaan teknologisia ratkaisuja ja harjoitellaan laitteiden ja välineiden turvallista käyttöä.

2.6 Paikallinen osuus

Esiopetussuunnitelman perusteissa lapsi ja lapsuus on määritelty itseisarvoksi ja leikki on korostuneessa asemassa oppimisenäkemyksessä. Paimion esiopetuksessa lapsuus nähdään arvokkaana ja esiopetusvuosi merkityksellisenä vaiheena lapsen elämässä. Esiopetusvuotta ei nähdä pääasiallisesti vuotena kouluun valmistautumista varten, vaan se on itsessään ainutlaatuinen ja merkityksellinen jakso lapsen elämässä. Paimiossa esiopetusryhmät tekevät yhteistyötä keskenään sekä oman lähikoulunsa kanssa säännöllisesti ja **laaditun suunnitelman mukaisesti** läpi lukuvuoden. **Yhteistyössä korostuu toiminnallisuus ja lasten yhteistä liikunnallista aktiivisuutta edistävä toiminta**. Lasten sijoittelu esiopetusyksiihin pyritään toteuttamaan lähikouluperiaatteen mukaisesti.

Esiopetuksen lähtökohtana on leikki ja lasten innostus, kiinnostuksen kohteet sekä lapsilähtöinen toiminta. Toiminta on tavoitteellista, ja se rakentuu johdonmukaisesti etenevistä oppimiskokonaisuuksista. Toimintaa toteutetaan eheytyttyä ja projektiluonteisesti, jolloin eri oppimiskokonaisuudet nivoutuvat luontevasti osaksi lapsen maailmaa, oppimista ja kasvua. ~~Paimiossa esiopetusyksiköt hyödyntävät erilaisia oppimisympäristöjä kaikessa toiminnassa.~~

Paimion esiopetuksessa kannustetaan sekä lapsia että perheitä liikunnalliseen elämäntapaan. Perheitä aktivoidaan kulkemaan päiväkotiin mahdollisuuksien mukaan omin lihasvoimin, autolla kuljettamisen sijaan. Perheitä aktivoidaan yhteisillä liikunnallisilla ja toiminnallisilla tapahtumilla ja madalletaan kynnystä tutustua paikallisiin leikki- ja liikuntapaikkoihin. Henkilöstö tarjoaa aktiivisesti lapsille esiopetuspäivän aikana mahdollisuuksia liikkumiseen ja liikunnan iloon. Oppiminen on toiminnallista, lapsia aktiivisesti osallistavaa ja pitkiä istumisia vältetään. Toiminnassa vuorottelet aktiivisuuden ja fyysisesti vaativamman toiminnan ohella rauhoittumis- ja rentoutumishetket sekä oman kehon huoltoon tutustuminen.

Huoltaja on velvollinen huolehtimaan lapsen esiopetukseen osallistumisesta. Hänellä on oikeus esittää mielipiteitään ja toiveitaan esiopetuksen toteuttamisesta. Vanhemmille järjestetään infotilaisuus esiopetukseen ilmoittautumisesta **kevällä alkuvuodesta**. Syksyllä esiopetuksen yksiköt järjestävät omat vanhempainillat. Huoltajien kanssa tehtävän yhteistyön tärkeitä toimintatapoja Paimiossa ovat yksiköissä järjestettävät vanhempainillat, yksiköiden erilaiset teemapäivät ja oppimiskeskustelut / vasukeskustelut, joissa laaditaan yhteistyössä huoltajan ja lapsen kanssa esiopetuksen tavoitteet lukuvuodelle. Paimiossa huoltajilta kerätään vuosittain palautetta asiakastytyväisyyskyselyllä esiopetuksen arviointia ja kehittämistä varten.

Esiopetusta arvioidaan ja kehitetään säännöllisesti, jotta esiopetuksen yleiset tavoitteet toteutuvat. Lähtökohtana on, että jokainen lapsi tarvitsee tukea kasvussaan ja kehityksessään, mahdollisuuden osallistua leikkiin ja muuhun esiopetuksen toimintaan yhdessä muun lapsiryhmän kanssa. Esiopetuksessa noudatetaan kaupunkitasolla laadittua tasa-arvosuunnitelmaa ja kiusaamisen vastaista suunnitelmaa.

Esiopetus rakentuu inklusiivisen periaatteen mukaisesti siten, että jokaisella lapsella on oikeus osallistua esiopetukseen omista lähtökohdistaan käsin. Jokaisella lapsella on oikeus oppimiseen, oivaltamiseen ja

leikkiin yhdessä muiden lasten kanssa. Esiopetus suunnitellaan siten, että se vastaa jokaisen lapsen tarpeita ja on jokaiselle lapselle mielekästä ja innostavaa, kasvua ja kehitystä sekä hyvinvointia ja liikunnallista elämäntapaa tukevaa toimintaa. Esiopetuksessa edistetään lasten liikunnallista elämäntapaa tavoitteellisesti siten, että lapsille tarjotaan monipuolisia liikkumisen mahdollisuuksia eri vuodenaikoina. Lähiympäristöä sekä luontoa hyödynnetään säännöllisesti liikunnan, hyvinvoinnin ja kokonaisvaltaisen oppimisen tukemisessa.

Esiopetuksen toimintakulttuuri (liikunnallisen elämäntavan edistämisen osuus)

3.1

Hyvinvointi, turvallisuus ja kestävä elämäntapa

Esiopetuksessa arvostetaan terveellisiä, turvallisia ja liikunnallisia elämäntapoja. Monipuolisen liikkumisen tavoitteena on edistää oppimisen edellytyksiä ja esiopetukseen osallistumista sekä liikkumisen merkitystä kokonaisvaltaisena elämäntaitona esiopetuksessa ja sen ulkopuolella. Fyysinen aktiivisuus vaikuttaa lasten vireystilaan sekä tarkkaavaisuuteen ja toiminnanohjaukseen ja sillä voidaan edistää oppimista ja motorista kehitystä. Liikunnallisen elämäntavan vahvistamisessa on keskeistä luoda tasa-arvoiset ja yhdenvertaiset liikkumisen mahdollisuudet osana toimintakulttuuria huomioiden erilaiset liikkumisen rajoitteet. Inklusiivinen, toisia kunnioittava ja avoimuutta tukeva toimintakulttuuri edistää turvallista oppimisympäristöä ja sitä kautta liikunnallista elämäntapaa. Liikunnallinen elämäntapa tukee kokonaisvaltaista hyvinvointia, mukaan lukien mielen hyvinvointia. Esiopetuksessa liikutaan monipuolisesti sisällä ja ulkona käyttäen liikuntavälineitä ja leluja monipuolisesti sekä vältetään pitkäkestoista istumista. Lapsia ja perheitä ohjataan mahdollisuuksien mukaan suosimaan liikkumista kuten kävelyä tai pyöräilyä esimerkiksi oman auton käyttämisen sijaan esiopetuksen matkoilla. Lasten hyvinvointia edistetään antamalla mahdollisuus päivän aikana rauhoittumiseen ja lepoon sekä tarjoamalla monipuolista, terveellistä ja riittävää ravintoa. Toimintakulttuurin kehittämisessä huomioidaan yhteisön mahdollisuus toimia kiireettömässä ja keskittymistä edistävässä ympäristössä. Selkeä ja suunnitelmallinen, mutta joustava päivän rakenne edistää hyvinvointia.

Luku 3.2.

3.2. Oppimisympäristöt esiopetuksessa

kappale 3:

Oppimisympäristöjä kehitetään niin, että ne edistävät vuorovaikutusta ja yhteisöllistä tiedon rakentumista. Yhteisesti sovitut säännöt ja toimintatavat luovat ilmapiiriltään turvallisen ja muita kunnioittavan oppimisympäristön. Monipuoliset oppimisympäristöt tukevat lasten aktiivisuutta, liikkumista, terveen itsetunnon ja sosiaalisten taitojen kehittymistä sekä oppimaan oppimisen taitoja, yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Lapset osallistuvat oppimisympäristöjen rakentamiseen. Heidän ideansa ja tuotoksensa näkyvät oppimisympäristöissä. Tämä tukee lasten osallisuutta ja antaa heille onnistumisen kokemuksia sekä vahvistaa vuorovaikutusta vertaisryhmän kanssa inklusiivisten periaatteiden mukaisesti.

3.4. Paikallinen osuus:

Paimiossa huoltajille järjestetään alkuvuonna ennen esiopetusvuoden alkua infoilta. Infoillassa huoltajille esitellään esiopetusvuoteen kuuluvia asioita ja kerrotaan esiopetukseen ilmoittautumisen käytännöistä.

Vanhemmilla on samassa yhteydessä mahdollisuus myös vaikuttaa siihen, mitä toiveita ja odotuksia heillä lapsen esiopetusvuodelle on. Näin mahdollistamme vanhempien tiedottamisen ja osallisuuden jo ennen esiopetusvuoden alkua. Esiopetuksen alussa huoltajille järjestetään esiopetuksen huoltajien vanhempainilta, jossa tutustutaan esiopetuksen vuosisuunnitelman runkoon sekä esiopetuksen vuosikelloon kyseisen esiopetusryhmän osalta. Esiopetuksen vuosikelloon sekä toimipaikkojen vuosisuunnitelmiin suunnitellaan vuoden aikana vietettävät kulttuuriset tapahtumat ja juhlat sekä vuoden aikana tehtävät isommat retket. Suunnittelussa huomioidaan lapsiryhmän eri kieli- ja kulttuuritaustat sekä perheiden moninaisuus.

Paimiossa inklusiivista inklusiivista toimintakulttuuria tuetaan ensisijaisesti oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyiden kautta. Lapsiryhmän tarpeiden mukaisesti ryhmiin on resursoitu varhaiserityiskasvatuksen lastenhoitajia tukemaan kaikille yhteistä esiopetusta. Lisäksi jokaisessa esiopetuksen ryhmässä on käytössä joko erityisopettajan tai konsultoivan erityisopettajan palvelut sekä tarvittaessa mahdollisuus avustajapalveluihin. Kussakin ryhmässä käytössä olevat oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt kuvataan lukuvuosisuunnitelmassa.

Toimipaikkakohtaisessa vuosisuunnitelmassa kuvataan tarkemmin, miten lasten osallisuus ja liikunnallinen elämäntapa otetaan huomioon ja kuinka sitä arvioidaan yhdessä lasten kanssa. Varhaiskasvatukseen laadittua liikunnan vuosikelloa toteutetaan myös esiopetusaikana.

Paimiossa opiskeluhoollon Opiskeluhoollon suunnitelma pitää sisällään kiusaamisen ja häirinnän ehkäisemisen suunnitelman. Lisäksi jokainen esiopetuksen toimipaikka kirjaa omaan vuosisuunnitelmaansa, miten he edistävät lasten tunnetaitoja, sosiaalisia suhteita ja hyvinvointia sekä ehkäisevät kiusaamista. Paimiossa hyödynnetään erilaisia kiusaamisen ehkäisemiseksi kehitettyjä toimintamalleja aktiivisesti ja henkilöstöä koulutetaan tunnistamaan ja puuttumaan tilanteisiin. Esiopetuksessa on käytössä MiniVerso-toimintaa tai vastaavaa toimintaa, jossa erilaisia ristiriitatilanteita ratkotaan sovittellen ja kaikkia osapuolia kuunnellen sekä ratkaisuja aktiivisesti etsien. Henkilön osaamista edistetään aktiivisesti esiopetuksen ja henkilöstölle mahdollistetaan Turvalliset toimintamallit MAPA® -koulutukset. Koulutus auttaa rakentamaan ennakoivaa, turvallista ja johdonmukaista toimintakulttuuria, jossa henkilöstö osaa toimia vaativissa tilanteissa turvallisesti ja ammattitaitoisesti. Koulutuksissa kehitetään henkilöstön kykyä tunnistaa käyttäytymisen eskaloituminen ajoissa, valita tilanteeseen sopivat vuorovaikutus- ja toimintatavat, toimia turvallisesti myös fyysisissä uhkatilanteissa ja hyödyntää traumainformoitua työotetta.

Paimiossa on tehty koko kaupungin varhaiskasvatusta koskeva lääkehoitosuunnitelma, minkä lisäksi jokaisen toimintakauden alussa laaditaan sekä yksikkökohtainen että tarvittaessa lapsikohtainen lääkehoitosuunnitelma. Jokaisessa esiopetuksen toimipaikassa on laadittu turvallisuuden vuosikello. Oppimisympäristöjen turvallisuutta suunnitellaan ja arvioidaan toimipaikkakohtaisten turvallisuuden vuosikellojen määrittelemällä tavalla. Lisäksi jokaisessa yksikössä on nimetty turvallisuusvastaava, joka yhdessä esihenkilön kanssa johtaa turvallisuustyötä.

Paimion kaupungin erityispiirteinä maaseutukaupunkina ovat lyhyet etäisyydet ja monipuolisten oppimisympäristöjen saavutettavuus. Lasten kanssa harjoitellaan kävellen liikkumista ja perheitä kannustetaan yhdessä liikkumiseen. Paimiossa on hyvät mahdollisuudet puisto- ja metsäretkien lisäksi hyödyntää monipuolisia kulttuuri-, liikunta-, kirjasto- ja nuorisopalveluita. Esioppilaille mahdollistetaan uimahallikäynnit tavoitteena veteen tutustuminen ja turvallisen uimahallikäyttämisen harjoittelu. Perheitä kannustetaan uimahallin aktiiviseen käyttöön myös vapaa-aikana tarjoamalla esioppilaille ilmainen uimahallikortti vuosittain hyvinvointilautakunnan päätöksen mukaisesti.

Luku 4.3.

Opetuksen yhteiset tavoitteet ja oppimiskokonaisuudet

4.3. Kasvan, liikun ja kehityn (005)

Itsestä huolehtiminen ja siihen liittyvät arjen taidot ovat osa esiopetuksen tavoitteena olevaa laajaalaista osaamista. Kehittyäkseen tällä osaamisen alueella lapset tarvitsevat kokemuksia, tietoja ja pohdintaa, joiden pohjalta heidän arvostuksensa ja taitonsa voivat vähitellen kehittyä. Esiopetuksessa tehtävää lähestytään **liikkumisen**, ruuan, kuluttajuuden, terveyden sekä turvallisuuden näkökulmista. Esiopetuksen tehtävänä on luoda pohjaa terveyttä ja hyvinvointia arvostavalle **ja liikunnalliselle elämäntavalle** sekä kehittää lasten terveysosaamista ja turvataitoja. Lisäksi tehtävänä on edistää kestävään elämäntapaan kuuluvia ruoka-, kulutus- ja puhtaustottumuksia.

Paikallinen osuus:

Paimion kaupungin esiopetuksessa käytetään monipuolisia pedagogisia menetelmiä, joista yksi on projektityöskentely. Projektityöskentelyssä lapset pääsevät itse suunnittelemaan ja ideoimaan toimintaa omista mielenkiinnonkohteistaan käsin. Esiopetuksessa projektityöskentely sisältää suunnitellusti kaikki oppimiskokonaisuudet, ja jokainen lapsi pääsee osalliseksi omista lähtökohdistaan käsin. Paimion esiopetuksessa työskentelee varhaiserityiskasvatuksen lastenhoitajia, velhoja, jotka mahdollistavat yhdessä muun henkilöstön kanssa jokaisen lapsen osallisuuden leikkiin, kasvuun ja kehitykseen ja ilmaisuun projektityöskentelyn suunnittelussa ja toteutuksessa. **Liikunnallista elämäntapaa, aktiivisuutta ja hyvinvointia edistävät projektit ovat esiopetuksessa olennainen osa toimintaa. Lasten ehdotukset aktiivisuutta ja hyvinvointia lisäävistä leikeistä ja toiminnasta otetaan huomioon. Ruokakasvatukseen ja terveelliseen ravitsemukseen kiinnitetään huomiota terveellisiä elämäntapoja opettaen.**

Paimiossa on monia liikunnallista elämäntapaa tukevia perinteitä, jotka on kuvattu tarkemmin liikunnan vuosikellossa. Liikunnallisen elämäntavan edistäminen on lasten nykyhetken ja tulevaisuuden kannalta merkittävä suunniteltu pedagoginen valinta. Vastuu liikkumisesta kuuluu koko henkilöstölle. Liikunnallisen elämäntavan edistämisen seuranta ja arviointi tapahtuvat osana pedagogista dokumentointia. Kehittäminen kytkeytyy pedagogiseen johtamiseen ja oppimisympäristöihin.

Tiivistetty ydinsanoma Paimiossa on se, että:

- ✓ **Liikunnallinen elämäntapa on kaikessa arjen pedagogiikassa mukana, ei arkitoimista erillisenä ohjattuna hetkenä päivän aikana.**
- ✓ **Vastuu liikkumisesta, aktiivisuuden edistämisestä ja hyvinvoinnista kuuluu koko henkilöstölle.**
- ✓ **Seuranta ja arviointi tapahtuvat osana pedagogista dokumentointia.**
- ✓ **Kehittäminen kytkeytyy pedagogiseen johtamiseen ja monipuolisiin oppimisympäristöihin.**